

Rol Gemeente

Toezicht en handhaving

De Wmo 2015 bepaalt dat het college van B&W personen aanwijst die zijn belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet (art. 6.1 Wmo 2015). Na de aanwijzing is deze persoon toezichthouder in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. De invulling van deze functie is belegd bij GGDHM. GGDHM voert zowel het preventief toezicht als calamiteitentoezicht uit.

Toezicht voor Jeugdwet is belegd bij het landelijk belegde Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ). De STJ houdt toezicht op de kwaliteit van de jeugdhulp. Daarmee is dit toezicht op landelijk niveau belegd. De STJ maakt in afstemming met de gemeenten een jaarwerkplan. In het kader van contractering, samenwerking, afstemming en monitoring is er een gemeentelijke rol bij het toezien op / controleren van de kwaliteit. In de genoemde processen komen signalen naar voren over de kwaliteit van de te leveren/geleverde zorg. Bij (gesignaleerde) twijfels over de kwaliteit en bij calamiteiten is het STJ aanzet in het kader van zijn toezichtstaak

De inrichting van het toezicht op de uitvoering in het kader van de Participatiewet is in beginsel vrijgelaten. Met de decentralisatie van de taken op het terrein van werk en inkomen zijn gemeenten integraal verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet, het toezicht op de naleving ervan en de handhaving als de naleving tekort schiet. In de praktijk hebben aangewezen medewerkers van de gemeenten als taak zowel controle als toezicht op de rechtmatigheid van het verstekken van een uitkering. Naast de in de Participatiewet genoemde bevoegdheden zijn zij toezichthouder in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (zie de relevante artikelen in bijlage 5). In de praktijk van het toezicht gaat het bijvoorbeeld om huisbezoek en met name om (steeds verder aangescherpte) verplichtingen van de uitkeringsgerechtigden. Voor bijzondere controle en/of fraudeonderzoek in het kader van de Participatiewet wordt samengewerkt met de gemeente Amersfoort.

De leerplichtambtenaar is aangesteld door het college van Burgemeester en Wethouders ingevolge art. 16 van de Leerplichtwet. De leerplichtambtenaar houdt toezicht op naleving van de Leerplichtwet door ouders en jongeren. Het toezicht op scholen, waaronder begrepen de handhaving ten aanzien van het tijdig melden van ongeoorloofd verzuim is sinds 1 januari 2012 belegd bij de Inspectie van het Onderwijs volgens artikel 27 Lpw. Het toezicht door de inspectie is risicogericht. De leerplichtambtenaar vervult een belangrijke rol in het signaleren van scholen die de regelingen voor melden niet nakomen.

Mandateren van de toezichthoudende taken is niet mogelijk, gelet op de aard van die bevoegdheid (art. 10:3 Awb). Eventueel kan wel een derde niet aan de gemeente verbonden partij als ondersteuner in deze taak worden aangewezen.

Treffen van consequenties uit toezicht, in feite dus het handhaven van, is voorbehouden aan het college van B&W of ingeval van de Jeugdwet aan STJ.

Bij de uitvoering van de Participatiewet, de beoordeling van de aanvragen en het verkrijgen van fraudesignalen wordt gebruik gemaakt van het Suwinet (bevat informatie over bijvoorbeeld arbeidsverleden, opleiding, alimentatie, uitkering of boetes). Gebruik hiervan is aan strikte regels gebonden en voorbehouden aan de gemeente en de medewerkers die uitvoering geven aan de

Participatiewet. Uitwisseling van de gegevens met andere, bijvoorbeeld Wmo-consulenten of leden van een sociaal team, is ten strengste verboden.

Bezwaar en beroep

Een ieder die een aanvraag indient in het kader van de P-wet, Wmo en Jeugdwet behoort een beschikking te ontvangen die namens het college wordt afgegeven (Algemene wet bestuursrecht). Uitzondering voor de Jeugdwet zijn de doorverwijzingen gedaan door de huisarts, jeugdarts e.d. en gerechtelijke uitspraken.

Bezwaar en beroep zijn de rechtsmiddelen die open staan tegen de bestuursrechtelijke beschikking. Met mandatering worden de besluiten veelal afgegeven. Het bezwaar houdt een heroverweging van het genomen besluit in op basis van wet- en regelgeving welke door het college wordt uitgevoerd.

Een advies op het bezwaar ligt bij de onafhankelijke bezwaarschriftencommissie. Het college neemt een besluit op het bezwaar op basis van dit advies.

Het hier eventueel tegen in te stellen beroep vindt plaats bij de rechtbank waarbij de gemeente partij wordt.

Klachten

Tegenover onheuse bejegening door hulpverleners bestaat de mogelijkheid voor burgers om daarover een klacht in te dienen bij de organisatie waar deze hulpverleners werkzaam zijn.

Voor ambtenaren en bestuurders gelden daarover bepalingen uit de Awb en de gemeentewet. De gemeente heeft een klachtregeling opgesteld, waaronder dus de uitvoerders van de Wmo, P-wet en de leerplichtambtenaar vallen.

Voor de professionals die thans werkzaam in het Sociaal Team zijn is een regionale klachten commissie opgericht. Hier kan men terecht over de bejegening van de professional die onder de verantwoordelijkheid van het sociaal team heeft plaatsgevonden. Daarnaast hebben de moederorganisaties ook vaak zelf nog een klachtregeling.

Jeugdprofessionals behoren zich te hebben ingeschreven bij het Kwaliteitsregister Jeugd. Daarmee onderwerpen zij zich automatisch aan het tuchtreglement van SKJ. Wanneer men niet tevreden is over het handelen van een jeugdprofessional, kan rechtstreeks een klacht worden ingediend bij het College van Toezicht van SKJ.

Gemeente als opdrachtgever en coöperatie

De gemeente stelt in eerste instantie via het beleidskader, de integrale verordening sociaal domein en beleids- en nadere regels hoe de werkzaamheden door de coöperatie worden uitgevoerd.

Middels een subsidie en daaraan verbonden voorwaarden stelt de gemeente wat moet worden uitgevoerd.

Naleven van het 'hoe' op klantniveau wordt geborgd middels bezwaar en beroep. Dat hoeft niet anders te zijn dan in de huidige situatie, behalve dat correctie nu indirect gaat verlopen daar het college niet als enige de coöperatie aanstuurt.

Naleven van het 'hoe' waar het gaat om de doelstellingen die de gemeente zich heeft gesteld (nastreven van de eigen kracht van de klant, het verschuiven van zware naar lichte zorg, zorgen dat de zorg goedkoper en flexibeler wordt uitgevoerd en er zo min mogelijke schakels in de zorgopdracht voorkomen) is ingewikkelder. Het is namelijk nu zo dat de gemeenteraad het college hierop controleert. Bij de coöperatie is de gemeente, oftewel het college, één van de leden in de coöperatie. De gemeenteraad krijgt hierdoor een getrapte controle op het behalen van de doelstellingen door de coöperatie.

Controle door de gemeente

De gemeente heeft een controlerende taak ten opzichte van de coöperatie. Het gaat dan om:

- Het nakomen van de wettelijke zorgplicht;
- De rechtmatigheid en doelmatigheid van de gemaakte kosten;

- De kwaliteit van de uitvoering.

Daarbij gaat het zowel om de inzet van de middelen wat betreft de uitvoering van advies, de toegang, de ondersteunende werkzaamheden als ook om de inzet van de middelen besteed aan zorg. Immers de coöperatie is nu ook een zorg verlenende organisatie voor de gemeente geworden.

Gemeentelijke aansprakelijkheid

Door deel te nemen in de coöperatie wordt de gemeente ook verantwoordelijk voor de uitvoering van zorg, welke thans bij aanbieders is belegd. Bij calamiteiten en/of fouten die ontstaan uit het handelen van een medewerker van de coöperatie wordt de gemeente nu medeverantwoordelijk en ook direct aansprakelijk voor de gemaakte fouten.

De politiek bestuurlijke aansprakelijk wordt door de deelname aan de coöperatie ingewikkeld. Door de deelname in de coöperatie kan het gaan voorkomen dat de verantwoordelijk wethouder zich in feite zelf gaat aanspreken.

Mandatering van bevoegdheden

Bij uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet lijken er weinig beletselen te zijn om de rechten en plichten van cliënten te laten vaststellen door een derde onder de voorwaarde dat het college de manager daarvoor een mandaat heeft verleend.

Anders is het echter bij de Participatiewet en de Leerplichtwet. Het gaat hier om kerntaken van de gemeente. Tot de kerntaken moeten worden gerekend: het nemen van besluiten betreffende de verlening en vaststelling, de individuele gevalsbehandeling, de beoordeling van de aanspraak en de afweging van de individuele omstandigheden, de opsporing en de verificatie en validatie van voor de bijstand relevante gegevens. De uitoefening van deze bevoegdheid kan er immers toe leiden dat diep wordt doorgedrongen in de persoonlijke levenssfeer van de belanghebbende.

Uitvoering van die taken kan niet worden gemandateerd aan de private partijen. De voorbereiding daartoe kan wel aan derden worden overgelaten, zolang het besluit maar op de juiste wijze wordt genomen door het college.

Bij de Leerplichtwet is sprake van toezicht op de naleving van de wet waartoe het college een of meer ambtenaren aanstelt. Ook dit kan gezien worden als kerntaak, immers een besluit kan gevolgen hebben voor de persoonlijke levenssfeer van betrokkene ingeval er bijvoorbeeld een boete wordt opgelegd.

-